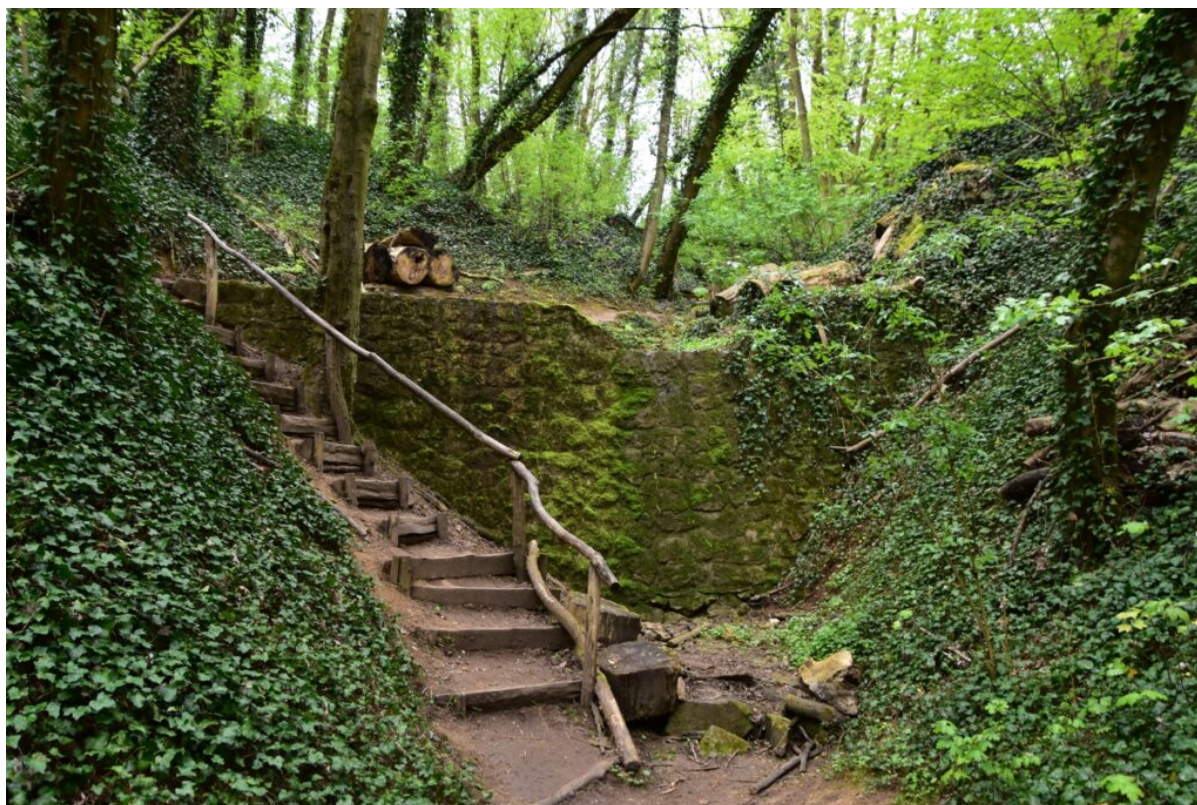

Školský náučný chodník Prírodné spoločenstvá v okolí Haluzickej tiesňavy v obci Haluzice

Kraj:	Trenčiansky
Okres:	Nové Mesto nad Váhom
Geomorfologická jednotka:	Považské podolie
Geologická jednotka:	kontakt bradlového pásma a geologického pokračovania Malých Karpát
Chránené územie:	prírodná pamiatka Haluzická tiesňava
Prístup:	bus Haluzice
Východisko:	Haluzice, obecný úrad (zastávka bus)
Trasa:	Haluzice: obecný úrad - smerom na východ a juh okolo zrúcaniny kostola - smerom na východ strmo na dno výmoľa - dnom výmoľa proti toku potoka - obecný úrad
Dĺžka, prevýšenie:	1,2 km, prevýšenie 50 m
Čas prechodu:	0,5 h
Počet zastávok:	6
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa je zo začiatku súběžná so zelenou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2022

Aktuálny stav: Náučný chodník je v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Obec Haluzice, Haluzice 704, 913 07 Bošáca, tel. 032 / 7781 236

Poznámka: Trasa náučného chodníka je súběžná s trasou Lesníckeho náučného chodníka Haluzická tiesňava.

Upozornenie: Na svahoch a dne tiesňavy môže byť chodník za mokra šmyklavý až neschodný a počas či po lejaku/-och hrozia svahové procesy (opadávanie, zosúvanie a p.), príp. pády stromov.

Využitelnosť pre školy

Školský náučný chodník je určený na terénne vyučovanie (pozri upozornenie vyššie!). Informačné panely obsahujú popri textoch a ilustráciách aj experimentálne úlohy pre žiakov a QR kódy s odkazmi na elektronické metodické príručky na prácu so žiakmi pri neformálnom vzdelávaní v prírode.

Námetom k výučbe v teréne môže byť aj pracovný list Náučný chodník Haluzická tiesňava.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Haluzice. Nevelká obec severovýchodne od Nového Mesta nad Váhom na južnom konci Považského podolia blízko úpätia Bielych Karpát. Písomne je doložená v roku 1398. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, obchodom s drevom a drevenými výrobkami. Jednotlivé prvky neďalekého areálu ruiny románskeho kostola z 12./13. storočia, v 16. storočí obkoleseného opevnením a opusteného v roku 1810, sú od roku 1963 národnými kultúrnymi pamiatkami. Na blízkom kopci **Hájnica** (341 m n. m.) južne od obce stojí od roku 2013 drevená 7 m vysoká rozhľadňa.

Prírodná pamiatka Haluzická tiesňava. Chránené územie na južnom konci Považského podolia medzi obcami Haluzice a Štvrtok vyhlásené v roku 1963 na ochranu asi 500 m dlhej a 50 m hlbkej časti doliny Haluzického potoka vrezaného do skalného podložia. Vývoj tohto veľmi ojedinelého skalného výmoľa (tiesňavy, rokliny, strže, kaňona, priervy) v geologicky a geomorfologicky veľmi komplikovanom území kontaktu bradlového pásma a geologického pokračovania Malých Karpát vysvetľujú písomné zdroje veľmi rôznorodo. Na pracovisku, ktoré je tvorcom tohto portálu náučných chodníkov na Slovensku, vznikla pracovná hypotéza, ktorá - zjednodušene napísané - hovorí, že za daných tektonických podmienok počas pleistocénu bol spätnou eróziou nevelkého potoka, postupujúcej od dnešnej obce Štvrtok smerom proti jeho toku, rozrezaný ostrovček tektonicky podrvených - čiže voči erózii oslabených - mezozoických dolomitov (na okraji masívu Hájnica). Po jeho prekonaní „načapoval“ tento potok a odviedol novým smerom Haluzický potok, pôvodne tečúci v oblasti málo odolných ílovcov severozápadne od tohto ostrova dolomitov do Bošáckej doliny. Takejto zmene riečnej siete sa hovorí riečne pirátstvo. Úsek doliny v porušených dolomitoch bol významne prehĺbený zrejme len relatívne nedávno v súvislosti s odlesnením územia a klimatickými zmenami v 16. - 19. storočí. V prostredí nestabilného geologického prostredia a strmých svahov v ňom dochádzalo, najmä počas povodní po búrkach či lejakoch, k rapídny degeneračným svahovým procesom (výmoľovej erózii, opadávaníu, rúteníu, zosúvaníu) a vyplavovaniu dolomitového štrku, čo

ohrozovalo stavby a využívanie zeme v bezprostrednom okolí výmoľa. Na elimináciu hrozieb a nimi spôsobovaných škôd v 20. rokoch 20. storočia sa začali odbornotechnické práce na stabilizovaní územia. Lokalita je ukázkou jeho systémového riešenia komplexom lesníckych, vodohospodárskych a ochranných opatrení a je významným lesníckym miestom.

Považské podolie. Pretiahnutá zníženina pozdĺž stredného toku Váhu severovýchod-juhozápadného smeru medzi Žilinou a Novým Mestom nad Váhom, obklopená najmä pohoriami: na západe Bielymi Karpatmi, na severozápade až severe Javorníkmi, na východe Súľovskými vrchmi a Strážovskými vrchmi a na juhu krátkymi úsekmi Považského Inovca, Podunajskej pahorkatiny, Malých Karpát a Myjavskej pahorkatiny. Územie leží vo výške zhruba 200 - 500 m n. m. (max. Dielec 572 m pri Hornom Moštenci). Podolie sa člení na tri kotliny (Trenčiansku, Ilavskú a Bytčiansku) s rovinným až členitým pahorkatinným reliéfom nivy a terás Váhu (hliny, piesky, štrky, niekde s pokrovom spráše) a náplavových kuželov jeho prítokov (štrky, skelet) a dva podhorské regióny so silno členitým pahorkatinným (pod Bielymi Karpatmi medzi Bzincami pod Javorinou a Tuchyňou) až vrchovinným (v oblasti Svarepca medzi Súľovskými vrchmi a Javorníkmi) reliéfom najmä bradlového pásma (ílovce, pieskovce, sliene, zlepenice, vápence) na kontakte so susednými pohoriami. Územie patrí do teplej (na juhu) a mierne teplej klimatickej oblasti (na severe), je takmer odlesnené a prevažuje v ňom orná pôda.

Názvy informačných panelov

1. Úvod
2. Lesný ekosystém
3. Pôdny ekosystém
4. Lúčny ekosystém
5. Vodný ekosystém
6. Fenologický kalendár

